

**Инвестициялар,
жобалардың
тиімділігін есептеу
әдістері**

Инвестициялар – пайда табу мақсатында кәсіпкерлік қызмет объектілеріне капитал жұмсау. Мақсатына және мерзіміне қарай инвестициялар келесі топтарға бөлінеді:

- аннуитеттер – сақтандыру және зейнетақы қорларына жасалынатын салымдар.

ИНВЕСТИЦИЯ

ИНВЕСТИЦИЯ

- қоржынды – бағалы қағаздарды сатып алу және оларға басқару жүргізу.
- венчурлық – жаңа қызмет өрістеріне немесе жаңа өнімдерге жұмсалатын қаржы
- тура – шаруашылық жүргізуші субъектілерінің жарғылық капиталына жасалынатын салымдар

- Инвестиция көздері:
- 1. кәсіпорынның өзіндік қаржысы (пайда, амортизация, сақтандыру қоры);
- 2. келтірілген қаржы (акция, облигация, бағалы қағаздар сату);
- 3. қарызды қаржы (несие, облигациялық қарыз, шетел банктердің, ұйымдардың несиелері, сақтандыру және зейнетақы қорларының несиелері);
- 4. Мемлекеттік бюджет пен қаржы қорларынан тегін салымдар;
- 5. Шетел инвестициялары.

.

- Инвестициялау қағидалары:
- 1.«замазка» қағидасы. Инвестиция тиімділігін алдын-ала анықтау.
- 2.Адаптациялық шығындар қағидасы. Жаңа инвестициялық ортаға бейімделу шығындары.
- 3.Мультипликатор қағидасы. Салалардың байланысын ескеру.
- 4. Q қағидасы. Қатаң реттеу жүргізілмейтін кәсіпорындарда қолданылады.

ИНВЕСТИЦИЯ

Табыстылықтың белгіленген деңгейіне жету шарты бойынша дайындалатын және іске асатын инвестицияны қажет ететін инновациялық жоба бір уақытта инвестициялық жоба деп те аталады және инвестициялық – инновациялық жоба деп те аталады.

Тиімді инвестициялық жобаларды таңдау мен бағалау жаңалыққа салынатын инвестициялық капиталдың экономикалық тиімділігін сипаттайтын көрсеткіштерді есептеу негізінде алынады. Инвестициялық ресурстар, меншік, интеллектуалдық өнім, ал тар мағынада ұзақ мерзімді инвестициялық капитал салымдарын білдіреді.

Инвестиция (I) әртүрлі саладағы кәсіпорындар, кәсіпкерлік жобалар, әлеуметтік – экономикалық бағдарламалар немесе инвестициялық жобаларға салынған ұзақ мерзімді капитал, яғни инвестициялар салынғаннан кейін айтарлықтай уақыт мерзімі өткенде табыс, әкеледі. Инвестицияға деген қажеттілік жоба үшін инвестициялау объектілері бойынша капиталдық салымдар нысанындағы ұзақ мерзімді инвестициялар көлемінің сомасы ретінде анықталады.

ИНВЕСТИЦИЯ

ИННОВАЦИЯ

Инвестицияға деген қажеттілік:

$$I_{\text{каж}} = I_{01} + I_{02} + \dots + I_{0n}$$

I_{01}, I_{02} – сәйкесінше

инвестиция қажет

ететін инвестиция объектілері.

Инвестиция қажет ететін статистикалық көрсеткіштерді есептеуге негізделген динамикалық көрсеткіштер мен табыстарды, пайданы алудың, уақыттық құраушыларды ескермейтін инновациялық жобаларды бағалаудың бірнеше әдістері бар.

Инновациялық жобаларды бағалау әдісі қарастырылып отырған жобалар ішінен ең перспективті жобаны таңдап алудың ережесі болып табылады. Барлық әдістер жобаны іске асырудан түскен болашақ ақшалай түсімдермен жоспарланатын инвестицияларды салыстыру және бағалауға негізделген.

ИНВЕСТИЦИЯ -

- *Ақша қаражаттарының ағымы* деп, белгілі бір уақыт мерзімі ішінде ақша қаражаттарының түсімдері мен шығындары сомасының арасындағы айырманы айтамыз.
- Ақша қаражаттарының ағымының мөлшерін есептеудің тікелей әдісі – кіріс және шығыс баптары немесе бухгалтерлік шот бойынша ақша қаражаттары қозғалысына талдау жасауға негізделген әдіс болып табылады.

- Инфляция үрдісіне байланысты ақша құны уақыт аралығында өзгеріп отырады. Уақыттың түрлі мерзіміндегі ақша ағымдарын салыстыру барысында дисконттау деп аталатын ақша қаражаттарын бағалау әдісі қолданылады, яғни болашақта алынатын ақша қаражаттарының қазіргі кездегі құнын бағалау.
- *Дисконт* - болашақтағы берілген құн мен оның қазіргі мөлшері арасындағы айырма. *Дисконттық қойылым* – әртүрлі уақыт мезетіне қатысты ақша сомасын бір мезетіне келтіру үшін дисконттауға қолданатын қарыздар қойылымы.
- *Дисконт нормасы* – тәуекел инфляцияның болжаулы орташа деңгейін көрсететін капиталдың табыс нормасы. Дисконттау құнның болашақта берілген мөлшерді құрау шарты бойынша оның ағымдағы уақыттағы құнын анықтау әдісі.

ДИСКОНТТАУ

- Ақша қаражаттарының дисконтталған ағымы деп, дисконттау қойылымының күтілетін мәніне сәйкесе отырып, ағымдағы ақша бірліктерінде есептелінген ақша ағымдарының болашақ мөлшері.
- Болашақ құн – өз құны бойынша бүгінгі күні белгілі бір сомаға тең, болашақтағы белгілі бір уақыттағы қолма – қол сома.
- Болашақ инвестициялардың қазіргі таза құны деп, капиталдың салым формасындағы, инвестициялық жобадағы бүкіл болашақ инвестициялар бойынша күтулі таза құндар сомасының қазіргі құнын айтамыз.

Болашақ құн

Болашақ ақша ағымдарының қазіргі немесе ағымдағы құнын анықтау үшін келесі формула қолданылады:

$$I_H = I_6 / (1+rd)^t$$

$$P_H = P_6 / (1+rd)^t$$

$$I_6 = I_H * (1+rd)^t$$

$$P_6 = P_H * (1+rd)^t$$

I_H , P_H – инвестиция мен табыстың қазіргі кездегі (ағымдық) құны

I_6 , P_6 - инвестиция мен табыстың болашақ құны

rd – дисконттық қойылым

t - ептеу мерзімінің жылдары немесе қадамдары

1. Классикалық әдіс

Күрделі шығындардың абсолютты нәтижелігін күрделі шығындар тиімділік коэффициенті сипаттайды. Салыстырмалы экономикалық тиімділік көрсеткіштері бірнеше вариантты салыстыруға мүмкіндік береді.

Есептеу горизонтының ұзақтығы келесі факторларға тәуелді болады:

- Объектіні жасау және қолдану ұзақтығы;
- Негізгі технологиялық жабдығының қызмет ету мерзімі;
- Алдын ала белгіленген пайда сипаттамаларына жетуіне қарай;
- Инвестор талаптары.

2. Дисконттау әдісі

Инвестициялар кәсіпорын қызметіне ұзақ уақыт ішінде әсер етеді. Шығындарды мен нәтижелерді белгілі бір уақыт шектерінде бағалайды, оны есептеу горизонты (Т) деп атайды.

қтар,
және
қарж
ды

және
арық

қарж
ның

және,
арық

қарж
үшiлi

түрi

және
арық

ативт
i (1

жылғ
а

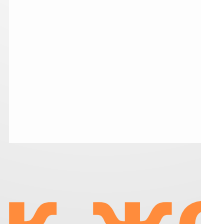
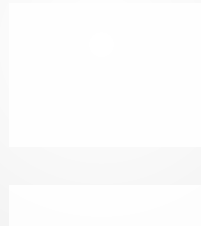
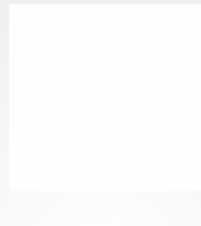
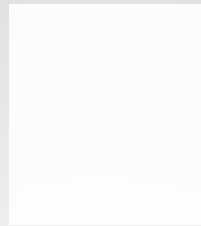
дейiн

бүт
ағым

дағы
(1 жыл
ады.)

перс
пект

ивтi

инвестициялық жобаның қаржы
жоспары.

**Назарларыңызға
рахмет**